

ผลกระทบของวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ที่มีต่ออัตราส่วนความสามารถ ในการทำกำไรของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท ในประเทศไทย

The Impact of COVID-19 Pandemic Crisis on Profitability Ratio of Hotels and Resorts in Thailand

¹วันฤดี สุขสงวน, ²ภัทรณัชชา โชติคุณากิตติ,
³พิมลวรรณ ตริพัฒน์สิทธิ์ และ ⁴ยศวินกาญจน์ กอบกาญจน์พฤติ
¹Wanrudee Suksanguan, ²Phatnatcha Chotkunakitti,
³Pimonwan Tripattanasit and ⁴Yodsawinkan Kobkanjanapued

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยรังสิต

Faculty of Accountancy of Rangsit University, Thailand

E-mail: ¹wanrudee.s@rsu.ac.th, ²phatnatcha.c@rsu.ac.th,

³pimonwan.t@rsu.ac.th, ⁴yodsawinkan.k@rsu.ac.th

Received August 16, 2022; Revised September 29, 2022; Accepted October 5, 2022

บทคัดย่อ

ธุรกิจโรงแรมและที่พักมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างมาก โดยพึ่งพานักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเป็นหลัก เมื่อเกิดสถานการณ์โควิด-19 จึงส่งผลกระทบต่อธุรกิจนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลกระทบของการเกิดสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ที่มีต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท 2) เพื่อศึกษาปัจจัยทางด้านการจัดการ ที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไร ในช่วงก่อนและขณะเกิดสถานการณ์โควิด-19 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร เป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัยคือธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทที่อยู่ในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงแรมและรีสอร์ทที่เป็นสมาชิกของสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศไทย จำนวน 115 ราย ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ 1) งบการเงินย้อนหลัง 3 ปี 2018, 2019 และ 2020 2) อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานการณ์โควิด-19 มีผลกระทบในทางลบต่ออัตราส่วนกำไรขั้นต้น กำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ และ ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และ 2) ขนาดกิจการ มีผลกระทบในทางบวกกับกำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และกำไรสะสมต่อสินทรัพย์ ในขณะที่

อายุของกิจการ มีผลกระทบในทางลบกับกำไรสะสมต่อสินทรัพย์ องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ จะช่วยยืนยันทางสถิติถึงผลกระทบจากวิกฤติโรคระบาดโควิด-19 ที่มีต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ของโรงแรมและรีสอร์ทที่มีขนาดต่างกัน

คำสำคัญ: โควิด-19; อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร; โรงแรมและรีสอร์ท

Abstract

Hospitality businesses rely mainly on foreign tourists and are very important to the Thai economy. The COVID-19 has been inevitably affecting this business. This article aimed to 1) investigate the impact of the COVID-19 pandemic on the profitability ratio of hotel and resort businesses and 2) study the factors related to the nature of the business possibly affecting profitability ratios before and during the COVID-19 situation. The quantitative financial ratios analysis and profitability ratio were applied. The sample consisted of 115 hotels and resorts with sufficient informational financial statements for analysis from The Association of Domestic Travel of Thailand selected. The research instruments were 1) the past 3 years the financial statements from 2018 to 2019 – the years before the COVID-19 pandemic and 2020 – the year when COVID-19 had occurred and 2) the profitability ratio, which included the gross profit margin ratio, the operating profit to asset ratio, the return on assets ratio and the retained earnings to asset ratio. The descriptive statistics and the multiple linear regression analysis were used. The results showed that 1) the COVID-19 pandemic had a negative impact on the gross profit margin ratio, the operating profit to asset ratio and the return on assets ratio and 2) the positive impact of the nature of the business in terms of business size on the operating profit to asset ratio, the return on assets ratio and the retained earnings to assets ratio. The age of the business had a negative impact on the retained earnings to assets ratio. The knowledge gained from this research is the first to statistically confirm the impact of the COVID-19 pandemic on the profitability ratio of different sized hotels and resorts in Thailand.

Keywords: Covid-19; Profitability ratio; Hotels and Resorts

บทนำ

ธุรกิจโรงแรมและที่พักมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างมาก เพราะเป็นฟันเฟืองเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยพึ่งพานักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเป็นหลัก เติบโตอย่างรวดเร็ว คิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 15 ของ GDP (The World Bank, 2020) มีรายได้จากนักท่องเที่ยว ระหว่างปี 2562 และ 2563 จำนวน 1,911,807.95 และ 332,013.03 ล้านบาท ลดลงประมาณ 82.63% (Economics Tourism and Sports Division, 2021) เพราะเกิดโควิด-19 รัฐบาลปิดประเทศ อัตราการจองห้องพักเป็นศูนย์ (Lunkam, 2021) มีอุปทานล้นตลาด โรงแรมขนาดกลางและเล็กที่ไม่สามารถแบกรับภาระต้นทุนที่สูงได้ (Kohpaiboon, 2020) จึงมีการปิดบริการจำนวน 3,700 แห่ง (Pajaree, 2021) สมาคมโรงแรมจึงเรียกร้องไปยังธนาคารแห่งประเทศไทย และสถาบันการเงิน เพื่อให้คำแนะนำกับผู้ประกอบการส่งเสริมความรู้ทางการเงิน (Thailand Science Research and Innovation, 2020) ในสถานการณ์นี้จึงมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไร จากอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์และอัตรากำไรสุทธิ รวมทั้งอัตราส่วนอื่นในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ พบว่าค่าเฉลี่ยลดลงจากช่วงปกติทุกอัตราส่วน (Kachonsere & Thongsomboon, 2021) นอกจากนี้ปัจจัยด้านลักษณะกิจการพบว่าขนาดโรงแรม ส่งผลกระทบในทางบวกต่อความสามารถในการทำกำไร แต่อย่างอื่นไม่ผล (Dimitrić, Žiković & Bleich, 2019; Alemu, 2020) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกธุรกิจโรงแรมมาทำการศึกษาโดยใช้อัตรากำไรจากการดำเนินงาน กำไรสุทธิ และกำไรสะสม มาคิดเป็นสัดส่วนของขนาดความสัมพันธ์กับสินทรัพย์รวม เพราะในช่วงเวลานั้นรายได้มีความผันผวน เช่นเดียวกับงานวิจัยที่ศึกษาผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจปี 40 ต่ออัตราส่วนทางการเงิน (Wiboonrangsarn, 2008)

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย ที่เป็นสมาชิกของสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศ สார்วจข้อมูลเบื้องต้นด้วยการสัมภาษณ์ผู้บริหารของโรงแรมที่อยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นได้คำตอบเป็นอย่างเดียวกันว่า รายได้ลดลงมากขณะที่ต้นทุนไม่ได้ลดลง โดยเฉพาะต้นทุนจมจากการที่โรงแรมมีสิ่งปลูกสร้างซึ่งต้องดูแลรักษาและเงินเดือนพนักงาน จึงต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐในเรื่องการสนับสนุนเงินทุน ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการออกมาตรการสนับสนุนการท่องเที่ยวภายในประเทศ รวมทั้งผ่อนคลายมาตรการล็อกดาวน์

จากปัญหาข้างต้นสามารถหาข้อเท็จจริงได้จากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลกระทบของโควิด-19 ที่มีต่อความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท เมื่อควบคุมปัจจัยด้านขนาด ประเภท และอายุ(ลักษณะกิจการ) 2) เพื่อศึกษาปัจจัยทางด้านลักษณะกิจการที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไร ในช่วงก่อนและขณะเกิดสถานการณ์โควิด-19 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์

การศึกษานี้จะทำให้ทราบว่าสถานการณ์โควิด-19 และลักษณะของกิจการที่ต่างกัน จะเกิดผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรของโรงแรมและรีสอร์ท อย่างไร องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ จะช่วยยืนยันทางสถิติเพื่อเป็นข้อมูลทางวิชาการ ผู้ใช้อัตราส่วนทางการเงินมีความเข้าใจและตีความผลการวิเคราะห์ได้ดีขึ้น สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของการเกิดสถานการณ์โควิด-19 ที่มีต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท เมื่อควบคุมปัจจัยด้านขนาด ประเภท และอายุ(ลักษณะกิจการ)
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางด้านลักษณะกิจการที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรในช่วงก่อนและขณะเกิดสถานการณ์โควิด-19

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยในอดีตที่ได้ศึกษาผลของวิกฤตเศรษฐกิจจากสถานการณ์ต่าง ๆ และลักษณะกิจการที่กระทบต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร แยกตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

- 1) ผลกระทบของการเกิดสถานการณ์โควิด-19 ที่มีต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท เมื่อควบคุมปัจจัยด้านขนาด ประเภท และอายุ(ลักษณะกิจการ)

1.1 สถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 โดย Kachonsere & Thongsomboon (2021) ได้ทำการศึกษาเรื่องอัตราส่วนทางการเงินในหุ้นสามัญกลุ่มธนาคารพาณิชย์ช่วงก่อนและหลังโควิด-19 ผลการวิจัยพบว่า อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์และอัตรากำไรสุทธิ ลดลงจากช่วงปกติ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงวิกฤตเศรษฐกิจจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์โควิด-19 ว่ามีผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรอย่างไร เช่น สถานการณ์น้ำท่วมในปี 2554 และสถานการณ์วิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ผลการศึกษาคือเป็นดังนี้

1.2 สถานการณ์น้ำท่วมปี 2554 Terdpaopong & Rickards (2021) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลกระทบของอุทกภัยในปี 2554 ต่อความมั่นคงทางการเงินของนิคมอุตสาหกรรมไทย: การวิเคราะห์อัตราส่วนกับนโยบาย และข้อเสนอ โดยได้นำอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรต่อไปนี้มาใช้ในการวิเคราะห์ความมั่นคงทางการเงิน ได้แก่ 1) อัตราส่วนกำไรขั้นต้น 2) อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน 3) อัตราส่วนกำไรสุทธิ 4) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และ 5) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ผลการศึกษาคือพบว่า ในธุรกิจขนาดเล็กอัตราส่วนดังกล่าวลดลง แต่ภายในปี

2558 บริษัทสามารถบริหารจัดการและกลับมามีสถานะเป็นปกติ โกล่เคียงกับบริษัทขนาดใหญ่ได้ ในทำนองเดียวกัน

1.3 สถานการณ์วิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 Wiboonrangsarn (2008) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจปี 40 ต่ออัตราส่วนทางการเงิน โดยได้นำอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรต่อไปนี้มาทำการวิเคราะห์ 1) อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม 2) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ 3) อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์ และ 4) อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อกำไรสุทธิ เพื่อศึกษาบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ที่ประสบปัญหาความล้มเหลวทางการเงิน และแนวโน้มของการอยู่รอด ผลการศึกษาพบว่า มีอัตราส่วนที่มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากภาวะปกติอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ 1) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม 2) อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม ซึ่งสอดคล้องกับ Nunthaphad (2004) ที่ทำการศึกษาเรื่องการใช้แบบจำลองเพื่อการวิเคราะห์ธุรกิจไทยขนาดกลางและขนาดย่อม ที่มีแนวโน้มจะประสบปัญหาทางการเงิน และ Narungsri (2005) ทำการศึกษาเรื่องการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย พบว่า อัตราส่วนทั้ง 2 ได้อยู่ในแบบจำลองการจำแนกกลุ่มระหว่างบริษัทที่ประสบปัญหาและไม่ประสบปัญหาความล้มเหลวทางการเงิน

2) ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจโรงแรม

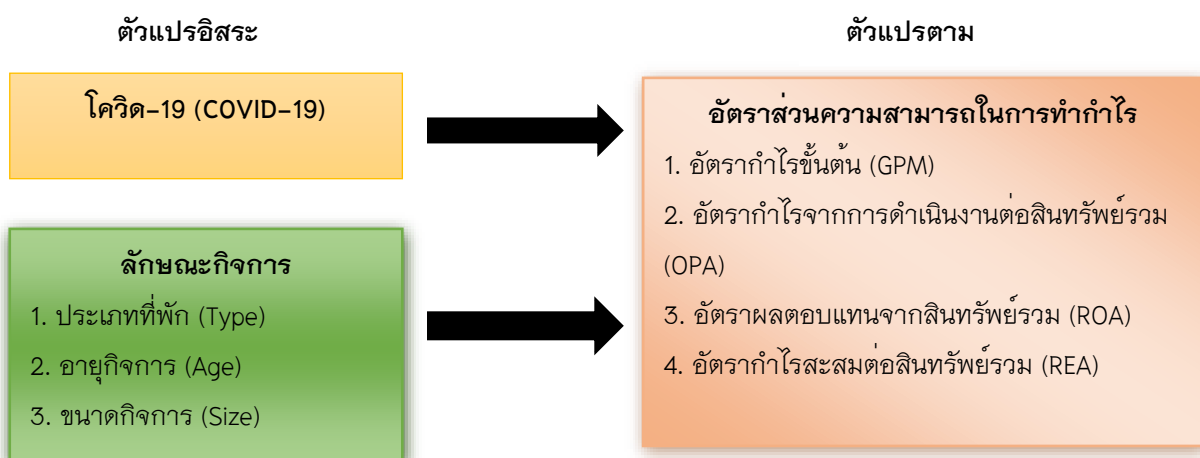
Alemu (2020) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสาารถในการทำกำไรในอุตสาหกรรมโรงแรมกรณีศึกษา เมืองฮาวาสซา ประเทศเอธิโอเปีย โดยได้นำอัตราส่วนต่อไปนี้มาใช้ในการวิเคราะห์ 1) อัตราส่วนต้นทุน (cost ratio) 2) อัตราส่วนทุน (Equity ratio) 3) อัตราส่วนต้นทุนในการดำเนินงาน (Operation Cost) 4) อายุ (Age) 5) ขนาดของโรงแรม(Firm Size) ผลการวิจัยพบว่า อัตราส่วนทุน (Equity ratio) อัตราส่วนต้นทุนในการดำเนินงาน (Operation Cost) อัตราส่วนต้นทุน (Cost ratio) และขนาดของโรงแรมส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ของโรงแรมสี่ดาวใน Hawassa แต่อายุของโรงแรมไม่มีนัยสำคัญ ในทำนองเดียวกัน Dimitrić, Žiković & Blecich (2019) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสามารถในการทำกำไรของโรงแรมในประเทศแถบเมดิเตอร์เรเนียน โดยนำอัตราส่วนต่อไปนี้มาใช้ในการวิเคราะห์ 1) กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์ 2) กระแสเงินสดต่อรายได้จากการดำเนินงาน 3) อัตราส่วนการหมุนเวียนของสินทรัพย์ 4) รายได้จากการดำเนินงาน/จำนวนพนักงาน 5) ส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์รวม 6) ลอการิทึมธรรมชาติของการขาย (Natural logarithm of sale) 7) อายุกิจการ 8) ขนาดของโรงแรม ผลการวิจัยพบว่า การศึกษานี้ได้ครอบคลุมในช่วงเวลา 2550 – 2558 อัตราส่วนที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไร ได้แก่ อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อรายได้ (ทุกประเทศ) อัตราส่วนการหมุนเวียนของสินทรัพย์ (ทุกประเทศยกเว้นประเทศโปรตุเกส) มีผลกระทบเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไร ขณะที่อัตราส่วนรายได้จากการดำเนินงานต่อจำนวนพนักงาน (มีความสำคัญสำหรับประเทศสเปนเท่านั้น) ซึ่งเป็นประเทศที่มีอัตราการหมุนเวียนของพนักงานสูงที่สุด อัตราส่วน

ความสามารถในการชำระหนี้ (กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรสุทธิยกเว้นประเทศกรีซ เป็นประเทศที่มีหนี้สินมากที่สุด ขนาดของโรงแรมส่งผลผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไร สำหรับโรงแรมในประเทศสเปนและโปรตุเกส ขณะที่อายุของกิจการไม่มีผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไร เป็นตัวแปรที่ประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่แตกต่างกัน เนื่องจากผลการวิจัยแสดงผลกระทบที่แตกต่างกันของตัวแปรพื้นฐานที่มีต่อผลกำไรของโรงแรม ผลการวิจัยนี้ให้ข้อมูลแก่ผู้ถือหุ้นที่จะรับประกันผลกำไรของโรงแรม ที่ดำเนินงานในประเทศต่าง ๆ

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น กำหนดให้สถานการณ์โควิด-19 และลักษณะของกิจการเป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ ประเภทที่พัก อายุของกิจการ และขนาดกิจการ สำหรับอัตราความสามารถในการทำกำไรเป็นตัวแปรตาม ใช้แนวคิดของ Terdpaopong & Rickards (2021), and Wiboonrangsarn (2008) เพราะเห็นว่าวิกฤติเศรษฐกิจปี 40 มีลักษณะคล้ายกันกับวิกฤติโรคระบาดโควิด-19 เนื่องจากมีผลต่อความดำรงอยู่ของธุรกิจโรงแรมที่ต้องปิดกิจการจึงใช้อัตราส่วนเดียวกัน แต่ตัดอัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อกำไรสุทธิออก เพราะงบการเงินนอกตลาดหลักทรัพย์ไม่มีงบกระแสเงินสด ในสถานการณ์นี้เหมาะสมที่จะนำกำไรจากการดำเนินงาน กำไรสุทธิ และกำไรสะสม มาคิดเป็นอัตราส่วนขนาดของความสัมพันธ์กับสินทรัพย์รวม เช่นเดียวกับงานวิจัยที่พยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงิน (Narungsri, 2005) เพราะในช่วงเวลานั้นรายได้มีความผันผวน ดังนั้นอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ประกอบด้วย 1) อัตรากำไรขั้นต้น 2) อัตรากำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม 3) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และ 4) อัตรากำไรสะสมต่อสินทรัพย์

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีแนวคิดที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ดังที่ปรากฏในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาสมมติฐานการวิจัย

จากสถานการณ์โควิด-19 รายได้ของธุรกิจโรงแรมและที่พักลดลงเป็นอย่างมากจนเกิดผลขาดทุน ผู้วิจัยจึงคาดว่าอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรจะมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสถานการณ์ปกติ ทำให้ตั้งสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. โควิด-19 ส่งผลกระทบเชิงลบต่ออัตรากำไรขั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. โควิด-19 ส่งผลกระทบเชิงลบต่ออัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมด้วยเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. โควิด-19 ส่งผลกระทบเชิงลบต่ออัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. โควิด-19 ส่งผลกระทบเชิงลบต่ออัตรากำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัยอยู่ทุกจังหวัดในประเทศไทย ประชากร คือ โรงแรมและรีสอร์ทที่อยู่ในประเทศไทย จากการสุ่มตัวอย่างและการประมาณค่าทางสถิติ พบว่า ในปี 2562 มีสถานประกอบการที่พักทั่วประเทศประมาณ 24.3 พันแห่ง (National Statistical Office, 2021) กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคัดเลือกแบบ เฉพาะเจาะจง คือ โรงแรมและรีสอร์ทที่เป็นสมาชิกของสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศมีจำนวนทั้งสิ้น 171 ราย หัก กิจกรรมที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน 31 ราย และ หัก กิจกรรมที่มีข้อมูลผิดปกติ 25 ราย จึงคงเหลือจำนวน 115 ราย

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย โดยสังเขป

1. เก็บรายชื่อบริษัทโรงแรมและรีสอร์ท ที่เป็นสมาชิกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศ
2. นำชื่อบริษัทมาหางบการเงิน และข้อมูลอื่น ๆ จาก <http://Corpusx.bol.co.th>
3. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อ 2 ใส่ในกระดาชทำการ ประกอบด้วย
 - 3.1 ประเภท ขนาด และอายุของกิจการ
 - 3.2 รายการ กำไรขั้นต้น กำไรจากการดำเนินงาน กำไรสุทธิ กำไรสะสม และสินทรัพย์
4. หาอัตราส่วนทางการเงินและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการนำงบการเงินของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทมาหาอัตราส่วนทางการเงินเพื่อดูผลการทบของโควิด-19 และลักษณะของกิจการที่มีต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ดังนั้นข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก

1. งบการเงินย้อน 3 ปี คือปี 2018 และ 2019 เป็นปีก่อนเกิด และปี 2020 เป็นปีที่เกิดโควิด-19
หมายเหตุ: โควิด-19 เกิดขึ้นในประเทศจีนเมื่อธันวาคม 2019 จึงยังไม่ส่งผลกระทบต่อการเงินของธุรกิจ
โรงแรมในประเทศไทย แต่จะมีผลกระทบต่อบการเงินในปี 2020

2. นำข้อมูลในข้อ 1 มาหาความสามารถในการทำกำไร ประกอบด้วย 1) อัตรากำไรขั้นต้น 2)
กำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ 3) ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และ 4) กำไรสะสมต่อสินทรัพย์

3. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ สิ่งพิมพ์ วารสาร บทความ งานวิจัยทั้งใน และต่างประเทศ
รวมทั้งจากอินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ต่าง ๆ ดังนี้ 1) กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา 2) สำนักงาน
สถิติแห่งชาติ 3) บริษัท บีซีเนสออนไลน์ จำกัด (มหาชน) สำหรับข้อมูลงบการเงินจากเว็บไซต์ <http://Corpusx.bol.co.th> และ 4) สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศ (สทน.) โดยทำการรวบรวมข้อมูล
ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2565 ถึงเดือนกรกฎาคม 2565

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงมาตรฐาน
- 2) ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Linear Regression)

ตัวแบบที่ใช้ในการศึกษา

งานวิจัยนี้กำหนดตัวแบบที่ใช้ในการศึกษา 4 ตัวแบบ เพื่อนำโควิด-19 Type Age และ Size มา
ทดสอบผลกระทบที่มีต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ในปีที่เกิด และไม่เกิดไม่เกิดโควิด-19

$$GPM_{it} = \beta_0 + \beta_1 COVID + \beta_2 Type_{it} + \beta_3 Age_{it} + \beta_4 Size_{it} + \epsilon_{it} \quad (1)$$

$$OPA_{it} = \beta_0 + \beta_1 COVID + \beta_2 Type_{it} + \beta_3 Age_{it} + \beta_4 Size_{it} + \epsilon_{it} \quad (2)$$

$$ROA_{it} = \beta_0 + \beta_1 COVID + \beta_2 Type_{it} + \beta_3 Age_{it} + \beta_4 Size_{it} + \epsilon_{it} \quad (3)$$

$$REA_{it} = \beta_0 + \beta_1 COVID + \beta_2 Type_{it} + \beta_3 Age_{it} + \beta_4 Size_{it} + \epsilon_{it} \quad (4)$$

โดยที่ : GPM_{it} คือ อัตราส่วนกำไรขั้นต้นของบริษัท i ในปี t

OPA_{it} คือ อัตรากำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t

ROA_{it} คือ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของบริษัท i ในปี t

REA_{it} คือ อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์ของบริษัท i ในปี t

COVID คือ โดยให้ 1 แทนปีที่เกิดวิกฤตโควิด-19 และ 0 แทนปีก่อนการเกิดวิกฤตโควิด-19

$Type_{it}$ คือ ประเภทที่พักของบริษัท i ในปี t โดยให้ 1 แทนโรงแรม และ 0 แทนรีสอร์ท

Age_{it} คือ อายุของบริษัท i ในปี t

$Size_{it}$ คือ ขนาดกิจการ โดยให้ 1 แทนขนาดเล็ก 2 แทนขนาดกลาง และ 3 แทนขนาดใหญ่

ผลการวิจัย

จากการศึกษาผลกระทบของวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ที่มีต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจโรงแรม และรีสอร์ท ในประเทศไทย สามารถแยกประเด็นในการศึกษาได้ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 แสดงประเภท(Type) ขนาด (Size) และ อายุ(Age) ของกิจการ

ลักษณะกิจการ	รายละเอียดของลักษณะกิจการ	ความถี่	ร้อยละ
Type	1 แทนกิจการที่เป็นโรงแรม	85	73.91
	0 แทนกิจการที่เป็นรีสอร์ท	30	26.09
	รวม	115	100
Size	1 แทนกิจการขนาดเล็ก	61	53.04
	2 แทนกิจการขนาดกลาง	39	33.91
	3 แทนกิจการขนาดใหญ่	15	13.05
	รวม	115	100
อายุของกิจการที่เป็น โรงแรมมีอายุสูงสุด 57 ปี ต่ำสุด 3 ปี ค่าเฉลี่ย 23.3 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD) เท่ากับ 11.4 ในขณะที่รีสอร์ท มีอายุสูงสุด 54 ปี ต่ำสุด 7 ปี ค่าเฉลี่ย 22.4 และ S.D. เท่ากับ 10.1			

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ส่วนใหญ่เป็นกิจการประเภทโรงแรมมากที่สุด มีจำนวนร้อยละ 73.91 ในขณะที่ขนาดของกิจการเกินกว่าครึ่งมีขนาดเล็ก และขนาดกลางจำนวนร้อยละ 53.04 และ 33.91 ตามลำดับ จากข้อเท็จจริงโรงแรมขนาดกลางและเล็ก ที่ไม่สามารถแบกรับภาระต้นทุนที่สูงได้ ในภาวะที่รายได้เป็น “ศูนย์” จึงมีการปิดบริการ และเกิดการเลิกจ้างมากที่สุด

การใช้ Multiple Regression Analysis ในการวิเคราะห์ มีขั้นตอนดังนี้

1) ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ได้แก่ การทดสอบความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) ผู้วิจัยได้ทำการหาค่า VIF พบว่า ทุกตัวแบบการศึกษามีค่า VIF ไม่เกิน 10 จึงถือว่าไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์กันเอง และหาค่า Durbin Watson Test (D-W) ซึ่งเป็นการทดสอบปัญหา Autocorrelation เพื่อดูความสัมพันธ์กันของค่า Residual ในการวิเคราะห์ความถดถอย ค่า D-W ที่ได้เป็นดังนี้คือ 2.069 1.978 1.890 และ 2.412 (จากตารางที่ 2-5) ซึ่งถือว่าไม่เกิดปัญหา เพราะค่าที่ได้อยู่ระหว่าง 1.5 ถึง 2.5

2) ตัวแบบทั้ง 4 นั้น ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการสร้างขึ้นมาเพื่อพยากรณ์ แต่ดูผลกระทบของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม โดยนำตัวแปรตามแต่ละตัว มาดูว่าตัวแปรอิสระตัวไหนมีผลกระทบต่อตัวแปรตาม ซึ่งถ้ามีผลกระทบจะ significant ค่า p-value น้อยกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรนั้นอยู่ในสมการ แต่ถ้าไม่มีผลกระทบไม่ significant ค่า p-value มากกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรนั้นไม่อยู่ในสมการ

3) ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยโดยรวม พบว่า โควิด-19 ส่งผลกระทบบ้างลบต่อความสามารถในการทำกำไร

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยโดยรวม พบว่า Size ส่งผลต่อเชิงบวกต่อความสามารถในการทำกำไร

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ผลกระทบของโควิด-19 ที่มีต่ออัตรากำไรขั้นต้น (GPM)

GPM _{it} = β ₀ + β ₁ COVID + β ₂ Type _{it} + β ₃ Age _{it} + β ₄ Size _{it} + ε _{it} ... (1)								
Variable	Model 4 During 2018 & 2020			Model 4 During 2019 & 2020				
	Coefficient	t-ratio	p-value	Coefficient	t-ratio	p-value		
const	31.217	3.059***	0.002	27.892	3.168***	0.002		
COVID	-17.126	-3.632***	0.001	-13.941	-3.532***	0.001		
Type	0.573	0.143	0.885	-0.668	-0.204	0.838		
Size	3.243	0.990	0.323	5.284	1.817*	0.070		
Age	0.278	1.446	0.149	0.177	0.995	0.320		
	F-test	4.032***	p-value	0.003	F-test	4.055***	p-value	0.003
	R ²	0.066	Adj.R ²	0.051	R ²	0.056	Adj.R ²	0.044
	D-W	2.069	Max VIF	1.110	D-W	1.949	Max VIF	1.105

วัตถุประสงค์ที่ 1 จากตารางที่ 2 พบว่า ในปี 2020 ที่เกิดสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลกระทบบ้างลบต่ออัตรากำไรขั้นต้น (GMP) ทำให้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 หมายความว่า เมื่อเกิดโควิด-19 GMP จะลดลง ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย: โควิด-19 ส่งผลกระทบบ้างลบต่ออัตรากำไรขั้นต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วัตถุประสงค์ที่ 2 จากตารางที่ 2 พบว่า Type Size และ Age ไม่มีผลกระทบต่อดัชนีกำไรขั้นต้น

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ผลกระทบของโควิด-19 ที่มีต่ออัตรากำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ (OPA)

OPA _{it} = β ₀ + β ₁ COVID + β ₂ Type _{it} + β ₃ Age _{it} + β ₄ Size _{it} + ε _{it} ... (2)								
Variable	Model 5			Model 5				
	During 2018 & 2020			During 2019 & 2020				
	Coefficient	t-ratio	p-value	Coefficient	t-ratio	p-value		
const	-0.027	-1.873**	0.062	-0.030	-1.128	0.260		
COVID	-0.036	-4.763***	<0.0001	-0.049	-2.657***	0.008		
Type	-0.003	-0.511	0.609	-0.013	-0.880	0.379		
Size	0.020	3.964***	<0.0001	0.037	2.821***	0.005		
Age	0.001	0.627	0.530	-0.001	-0.651	0.515		
	F-test	8.209***	p-value	<0.0001	F-test	4.161***	p-value	0.002
	R ²	0.137	Adj.R ²	0.123	R ²	0.048	Adj.R ²	0.036
	D-W	1.978	Max VIF	1.110	D-W	1.970	Max VIF	1.105

วัตถุประสงค์ข้อ 1 จากตารางที่ 3 พบว่า ในปี 2020 ที่เกิดโควิด-19 ส่งผลกระทบท่ออัตรากำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์(OPA) มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ แปลว่าเมื่อเกิดโควิด-19 OPA จะลดลง ขอมรับสมมติฐานการวิจัย : โควิด-19 ส่งผลกระทบท่ออัตรา OPA อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วัตถุประสงค์ข้อ 2 Size ส่งผลในเชิงบวกต่ออัตรา OPA อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งหมายถึงเมื่อเกิดโควิด-19 กิจการที่มี Size ใหญ่จะมีอัตราส่วน OPA มากกว่า Size เล็ก

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ผลกระทบของโควิด-19 ที่มีต่ออัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA)

ROA _{it} = β ₀ + β ₁ COVID + β ₂ Type _{it} + β ₃ Age _{it} + β ₄ Size _{it} + ε _{it} ... (3)								
Variable	Model 6			Model 6				
	During 2018 & 2020			During 2019 & 2020				
	Coefficient	t-ratio	p-value	Coefficient	t-ratio	p-value		
const	-3.779	-1.749**	0.081	-9.804	-1.687*	0.092		
COVID	-5.752	-4.960***	<0.0001	-8.556	-2.780***	0.005		
Type	-0.615	-0.579	0.562	1.085	0.567	0.570		
Size	2.603	3.456***	0.001	5.070	2.614***	0.009		
Age	-0.019	-0.420	0.674	-0.057	-0.654	0.513		
	F-test	7.140***	p-value	0.001	F-test	4.547***	p-value	0.002
	R ²	0.130	Adj.R ²	0.116	R ²	0.048	Adj.R ²	0.036
	D-W	1.890	Max VIF	1.110	D-W	1.887	Max VIF	1.105

วัตถุประสงค์ข้อ 1 จากตารางที่ 4 พบว่า ในปี 2020 ที่เกิดสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลกระทบท่ออัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ แสดงว่า โควิด-19 ทำให้ ROA ลดลง ยอมรับสมมติฐานการวิจัย : โควิด-19 ส่งผลกระทบท่อ ROA อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วัตถุประสงค์ข้อ 2 Size ส่งผลในเชิงบวกต่อ ROA อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งหมายถึง เมื่อเกิดโควิด-19 กิจกรรมที่มี Size ใหญ่จะมีอัตราส่วน ROA มากกว่า Size เล็ก

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ผลกระทบของโควิด-19 ที่มีต่ออัตรากำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม (REA)

REA _{it} = β ₀ + β ₁ COVID + β ₂ Type _{it} + β ₃ Age _{it} + β ₄ Size _{it} + ε _{it} ... (4)								
Variable	Model 7 During 2018 & 2020			Model 7 During 2019 & 2020				
	Coefficient	t-ratio	p-value	Coefficient	t-ratio	p-value		
const	-0.702	-6.517***	<0.0001	-2.204	-3.785***	0.001		
COVID	-0.095	-1.153	0.250	-0.150	-0.450	0.652		
Type	0.167	2.236**	0.026	0.668	2.931***	0.003		
Size	0.277	3.893***	0.001	0.987	3.481***	0.001		
Age	-0.012	-3.134***	0.002	-0.041	-2.816***	0.005		
	F-test	7.287***	p-value	0.001	F-test	3.125***	p-value	0.015
	R ²	0.070	Adj.R ²	0.055	R ²	0.066	Adj.R ²	0.054
	D-W	2.412	Max VIF	1.110	D-W	2.043	Max VIF	1.105

วัตถุประสงค์ข้อ 1 จากตารางที่ 5 พบว่า ในปี 2020 ที่เกิดสถานการณ์โควิด-19 ไม่ส่งผลกระทบต่ออัตรากำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม (REA) ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย : โควิด-19 ส่งผลกระทบท่ออัตรา REA อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วัตถุประสงค์ข้อ 2 Type และ Size ส่งผลในเชิงบวก แต่ Age ส่งผลในเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งหมายความว่า เมื่อเกิดโควิด-19 กิจกรรมที่มี Type และ Size ใหญ่จะมีอัตราส่วน REA มากกว่าขนาดเล็ก ในขณะที่ Age เพิ่มขึ้น REA จะลดลง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สถานการณ์โควิด-19 มีผลกระทบในทางลบกับอัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ในขณะที่ไม่มีผลกระทบกับอัตรากำไรสะสมต่อสินทรัพย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานการณ์โควิด-19 ในปี 2020 มีผลกระทบต่อกำไรของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ททุกรายการ ตั้งแต่กำไรขั้นต้น กำไรจากการดำเนินงานและกำไรสุทธิ เพราะรายได้รวมของธุรกิจนี้ลดลงจาก ปี 2019 จำนวน 1,911,807.95 ล้านบาท

บาท เหลือจำนวน 332,013.03 ล้านบาท ในปี 2020 ลดลงร้อยละ 82.63% (Economics Tourism and Sports Division, 2021) จึงส่งผลกระทบต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ต่อไปนี้

1.1 อัตรากำไรขั้นต้น ค่าเฉลี่ยของอัตรากำไรขั้นต้นในปี 2018 2019 และ 2020 เป็นดังนี้ 45.77 42.88 และ 27.31 ตามลำดับ ซึ่งพบว่าในปี 2020 ลดลงเกือบครึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sakuldetphaiboon (2010) ได้ทำการศึกษางบการเงินก่อนและหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจโลกปี 2551: กรณีศึกษาบริษัทในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า จากวิกฤตเศรษฐกิจสหรัฐอุตสาหกรรม ได้รับผลกระทบทำให้ยอดขายลดลง มากกว่าต้นทุนที่ลดลง จึงมีผลทำให้อัตรากำไรขั้นต้นลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเทียบกับปีก่อนเกิดวิกฤต

1.2 อัตรากำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ มีผลกระทบในทางลบ เมื่อเปรียบเทียบกับปีปกติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย แต่อย่างไรก็ตาม Wiboonrangsarn (2008) พบว่า อัตรากำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมระหว่างก่อนและขณะเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี 40 ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าได้ทำการวิเคราะห์ในภาพรวมของทุกหมวดอุตสาหกรรมที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นไปได้ว่าในแต่ละธุรกิจอาจได้รับผลกระทบในทางบวกหรือลบ หรือไม่ได้รับผลกระทบแต่อย่างใด แต่งานวิจัยชิ้นนี้ได้วิเคราะห์เฉพาะธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากวิกฤตโรคระบาดโควิด-19

1.3 อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ มีผลกระทบในทางลบ เมื่อเปรียบเทียบกับปีปกติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของไทยในปี 2540 ที่ส่งผลให้อัตราส่วนนี้ลดลงจากปีปกติ ก่อนเกิดวิกฤต โดยมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (Wiboonrangsarn, 2008) อีกทั้งอัตราส่วนนี้ยังมีความสำคัญ เพราะถูกนำมาอยู่ในแบบจำลองเพื่อการวิเคราะห์ธุรกิจไทยขนาดกลางและขนาดย่อม ที่มีแนวโน้มจะประสบปัญหาทางการเงิน (Nunthaphad, 2004; Narungsri, 2005) ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์อัตราส่วนนี้ก็ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในช่วงก่อนและหลังโควิด-19 (Kachonsere & Thongsomboon, 2021)

1.4 อัตรากำไรสะสมต่อสินทรัพย์ ไม่มีผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 เพราะในการวิเคราะห์ได้ใช้กำไรสะสม ซึ่งเกิดจากการที่กิจการได้สะสมรวมกันมาหลายปี ตั้งแต่เริ่มประกอบกิจการ มีเป็นจำนวนมาก จากข้อเท็จจริงที่ว่าในหลายปีที่ผ่านมาธุรกิจโรงแรมและที่พัก สร้างรายได้อย่างมหาศาลให้กับประเทศไทย (The World Bank, 2020) แต่ในสถานการณ์โควิด-19 ได้นำผลการดำเนินงานของปี 2020 มารวมในกำไรสะสมเพียงปีเดียว จึงยังไม่ถูกกระทบมากนัก แต่อย่างไรก็ตามอัตราส่วนนี้ยังมีความสำคัญเพราะได้ถูกนำมาอยู่ในแบบจำลองเพื่อการวิเคราะห์ธุรกิจไทยขนาดกลางและขนาดย่อม ที่มีแนวโน้มจะประสบปัญหาทางการเงิน (Nunthaphad, 2004; Narungsri, 2005) เช่นเดียวกับอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ซึ่งในเหตุการณ์ที่ประสบปัญหาทางการเงินนี้จะทำการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินย้อนหลังหลายปี ทำให้เห็นภาพว่า บริษัทจะเริ่มขาดทุนติดต่อกัน

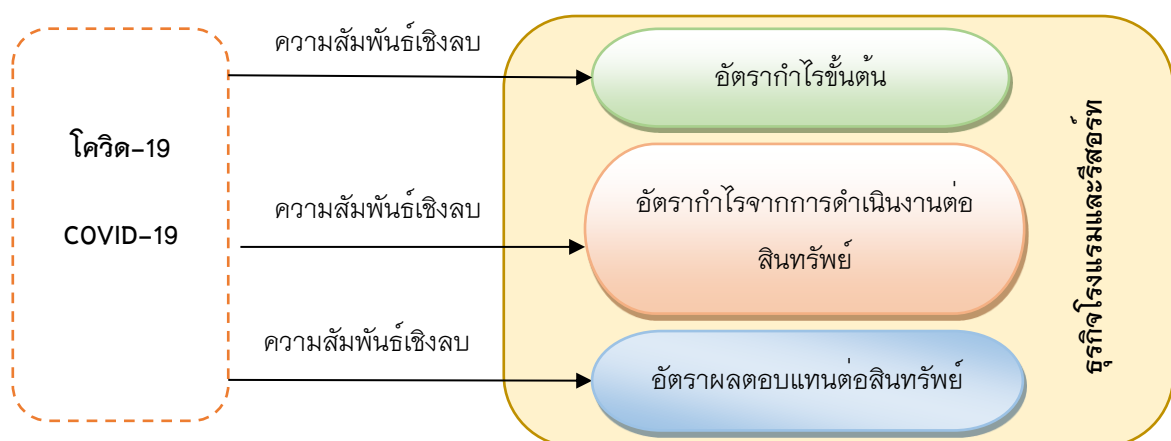
จนกระทั่งกำไรสะสมติดลบ และประสบปัญหาทางการเงินในที่สุด ซึ่งต่างจากโควิด-19 ที่ได้วิเคราะห์ความล้มเหลวทางการเงิน ปี 2020 เพียงปีเดียว

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ลักษณะกิจการ ประกอบด้วย ประเภทของธุรกิจ ขนาด และอายุ ส่งผลกระทบท่ออัตรากำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ อัตรากำไรต่อสินทรัพย์ และอัตรากำไรสะสมต่อสินทรัพย์ ดังนี้

2.1 ขนาดของธุรกิจ มีผลกระทบทางบวกต่ออัตรากำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ อัตรากำไรต่อสินทรัพย์ และอัตรากำไรสะสมต่อสินทรัพย์ หมายความว่า ขนาดของธุรกิจ โรงแรมและรีสอร์ทใหญ่ อัตราร้อยละดังกล่าวก็ยิ่งสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจการที่มีขนาดใหญ่จะเกิดการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) โดยได้มีการวิจัยพบว่า ขนาดของธุรกิจขนาดมีผลต่อความสามารถในการทำกำไร (Dimitrić, Žiković & Blečić, 2019; Alemu, 2020) เนื่องจากขนาดของกิจการที่ต่างกันจะได้รับผลกระทบที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงของอัตราร้อยละในแต่ละขนาดที่ต่างกัน

2.2 อายุของกิจการ ส่งผลกระทบท่ออัตรากำไรสะสมต่อสินทรัพย์ หมายความว่า ถ้าอายุกิจการเพิ่มขึ้น อัตรากำไรสะสมต่อสินทรัพย์จะลดลง เหตุผลเชิงประจักษ์จากการทบทวนรายการกำไรสะสม สินทรัพย์ และอายุของกิจการ พบว่า กิจการที่มีอายุมากจะมีรายการสินทรัพย์เพิ่มขึ้น จากการลงทุนในอาคารและสิ่งปลูกสร้าง เพื่อปรับปรุงฟื้นฟูกิจการ หรือขยายกิจการ จึงทำการกันกำไรไว้เพื่อลงทุน ส่งผลให้บัญชีกำไรสะสมลดลง และในปี 2020 ที่เกิดโควิด-19 เกิดผลขาดทุนและมีค่าเสื่อมราคาเพิ่มขึ้นจากสินทรัพย์ที่ลงทุน ดังนั้น กำไรสะสมจึงลดลงในขณะที่สินทรัพย์เพิ่มขึ้น จึงทำให้อัตราร้อยละดังกล่าวลดลง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบว่า ในปีที่ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้กำไรของธุรกิจดังกล่าวลดลง ได้แก่ กำไรขั้นต้น กำไรจากการดำเนินงาน กำไรสุทธิ

ดังนั้นองค์ความรู้ในครั้งนี้จะทำให้ผู้ประกอบการทราบถึงปัญหาทางการเงินกิจการที่ควรแก้ไข ปรับปรุง วางแผนในการดำเนินธุรกิจเพื่อความดำรงอยู่ นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันการเงินให้ความช่วยเหลือในการอนุมัติสินเชื่อเป็นกรณีพิเศษ และหน่วยงานภาครัฐเช่นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรออกมาตรการช่วยเหลือ ส่งเสริมด้านต่าง ๆ เพื่อพยุงความอยู่รอดของภาคธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท

นอกจากนี้ องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้จะช่วยยืนยันทางสถิติถึงผลกระทบจากวิกฤติโรคระบาดโควิด-19 ที่มีต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ของโรงแรมและรีสอร์ทที่มีขนาดต่างกัน

สรุป

จากสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะธุรกิจโรงแรมและที่พัก ที่พึ่งพานักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเป็นหลัก เมื่อรัฐบาลออกมาตรการห้ามอากาศยานทำการบินเข้าสู่ประเทศไทย ไม่รับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ทำให้ธุรกิจโรงแรมต้องหยุดชะงัก โดยเฉพาะโรงแรมขนาดกลางและเล็กที่ไม่สามารถแบกรับภาระต้นทุนได้ จึงต้องปิดกิจการเป็นจำนวน 3,700 แห่ง ทำให้สมาคมโรงแรมเรียกร้องไปยังธนาคารแห่งประเทศไทย และสถาบันการเงินเพื่อให้คำแนะนำกับผู้ประกอบการในเรื่องการบริหารสินทรัพย์ หนี้สิน และการควบคุมต้นทุน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาถึง 1) ผลกระทบของการเกิดสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ที่มีต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท เมื่อควบคุมปัจจัยด้านขนาด ประเภท และอายุ (ลักษณะกิจการ) และ 2) ศึกษาปัจจัยทางด้านลักษณะกิจการที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรในช่วงก่อนและขณะเกิดสถานการณ์โควิด-19 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงแรมและรีสอร์ทที่เป็นสมาชิกของสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศ จำนวน 115 ราย นำมาหางบการเงินย้อนหลัง 3 ปี คือ ปี 2018 2019 และ 2020 เพื่อนำมาคำนวณหาอัตราส่วนต่อไปนี้ 1) อัตรากำไรขั้นต้น 2) อัตราการทำการกำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม 3) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และ 4) อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์ เป็นตัวแปรตาม ส่วนโควิด-19 และลักษณะกิจการ เป็นตัวแปรอิสระ โดยทำการศึกษาที่ละอัตราส่วน เพื่อดูว่าโควิด-19 และลักษณะกิจการ ส่งผลกระทบต่อตัวแปรตามอย่างไร วิเคราะห์ข้อมูลด้วย สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์โควิด-19 1) มีผลกระทบต่อในทางลบต่ออัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และ 2) ทำให้ลักษณะกิจการ คือ ขนาด มีผลกระทบในทางบวกกับอัตรากำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตรากำไรสะสมต่อสินทรัพย์

หมายความว่า กิจกรรมที่มีขนาดใหญ่อัตราส่วนดังกล่าวจะมากกว่ากิจกรรมขนาดเล็ก อย่างไรก็ตามประเภทของธุรกิจ ส่งผลในเชิงบวก ในขณะที่อายุของกิจการ มีผลกระทบในทางลบกับอัตรากำไรสะสมต่อสินทรัพย์ ซึ่งหมายความว่า กิจกรรมประเภทโรงแรม จะมีอัตราส่วน REA มากกว่า รีสอร์ท ซึ่งสอดคล้องกับผลการคำนวณอัตราส่วนทางการเงิน และในขณะที่อายุของกิจการ เพิ่มขึ้น REA จะลดลง เพราะต้องกันเงินไว้ เพื่อลงทุนในอาคารและสิ่งปลูกสร้าง ปรับปรุงฟื้นฟูกิจการ หรือขยายกิจการ จึงทำให้สินทรัพย์ก็เพิ่มขึ้น และกำไรสะสมลดลง อัตราส่วนดังกล่าวจึงลดลงเมื่ออายุของกิจการเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สถานการณ์โควิด-19 มีผลกระทบในทางลบต่ออัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์

ดังนั้นธุรกิจโรงแรมควรดำเนินการ ควบคุมต้นทุน และบริหารทรัพยากร ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เช่น โรงแรมนำไปเป็นที่กักตัว เป็นที่พักของผู้ป่วยโควิด และทำธุรกิจขายอาหาร เป็นต้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ขนาด มีผลกระทบ ในทางบวกกับอัตรากำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตรากำไรสะสมต่อสินทรัพย์

ดังนั้นธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก ต้องเรียนรู้เรื่องการบริหารเงินในภาวะวิกฤต ควรบริหารทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ลดต้นทุน ขายสินทรัพย์ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ หรือมีอายุการใช้งานมาก และหารายได้เสริมจากจุดเด่นของโรงแรม เช่น ธุรกิจอาหาร ชักรีด work from hotel หรือจับมือกับพันธมิตรทำแพ็คเกจข้ามอุตสาหกรรม ขายห้องพักระยะยาวรายเดือน และรายปี

นอกจากนี้ หน่วยงานของรัฐ ควรมีมาตรการช่วยเหลือธุรกิจโรงแรม โดยพิจารณาถึงขนาดของธุรกิจ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบว่า โควิด-19 มีผลกระทบต่อในทางลบต่ออัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นอัตราส่วนดังกล่าวนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ การสร้างแบบจำลองเพื่อวิเคราะห์ธุรกิจ ที่มีแนวโน้มประสบปัญหาทางการเงิน โดยควรให้ความสำคัญกับอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงก่อน ขณะเกิดและหลังเกิดสถานการณ์โควิด-19 หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรในอุตสาหกรรมโรงแรม หรือธุรกิจอื่น

References

- Alemu, A.A. (2020). Determinants of Profitability in Hotel Industry: A Case Study in Hawassa City Administration, Ethiopia. *International Journal of Research in Business Studies and Management*, 7(3), 49–54.
- Dimitrić, M., Žiković, I.T., & Blečić, A.A. (2019). Profitability Determinants of Hotel Companies in Selected Mediterranean Countries. *Economic Research–Ekonomika Istraživanja*, 32(1), 1977–1993.
- Economics Tourism and Sports Division. (2021, January 25). *Summary of Numbers of Income from International Tourists*. Retrieved July 16, 2021 from <https://secretary.mots.go.th/policy/>
- Kachonsere, K., & Thongsomboon, C. (2021). Financial Ratio of the Commercial Banking Group Common Stocks Before and After COVID–19. *Journal of Business and Industrial Development*, 1(1), 70–81.
- Kohpaiboon, A. (2020). *Impact of COVID–19 Hotel Business. The International Competitiveness Research Cluster*. (December 16, 2020). 1–2 Retrieved from https://www.icrc-econtu.com/wp-content/uploads/2020/12/Summary_Hotel-1.pdf.
- Lunkam, P. (2021) Tourism and Hotel Business After COVID–19. *Krungsri Research Center*. (January 22, 2021). 1–3. Retrieved from <https://www.krungsri.com/th/research/research-intelligence/ri-future-of-tourism-21>
- Narungsri, K. (2005). *Financial Failure Prediction For Small and Medium Enterprises in Thailand*. (Master's Thesis). Suranaree University of Technology.
- National Statistical Office. (2021). *The 2020 Accommodation Survey*. Retrieved July 16, 2021 from <http://www.nso.go.th/sites/2014en/Survey/economics/Tourism%20and%20Sports/2020/fullreport.pdf>
- Nunthaphad, P. (2004). *A Study of Business Failure Model for Thai Small and Medium Enterprises (SMEs)*. (Master's Thesis). Sripatum University.
- Pajaree, R. (2021). In 2010, Tourism will not Recover, Small and Medium-sized Businesses Risk Closing their Businesses. *Kasikorn Research Center*. (January 1, 2021). 1–3 Retrieved from <https://brandinside.asia/kasikorn-research-travel-industry-2021/>.
- Puttanont, W. (8 April 2020). *Hotels, Covid–19 Impact and no Remedy*. The Bangkok Insight, 1. Retrieved from <https://www.thebangkokinsight.com/news/business/328801/>.

- Sakuldetphaiboon, R. (2010). *The Comparative of Financial Statement Before After the Financial Crisis in 2008: A Case Study of Electronics Industry*. (Master's Thesis). Bangkok University.
- Terdpaopong, K., & Rickards, R.C. (2021). Thai Non-Life Insurance Companies' Resilience and the Historic 2011 Floods: Some Recommendations for Greater Sustainability. *Sustainability*, 13(16), 8890
- Thailand Science Research and Innovation. (4 August 2020). *Hotel and Accommodation Industry*. Retrieved July 16, 2020 from https://www.pier.or.th/wp-content/uploads/2020/08/Industry-Transformation_4-Aug-2020.pdf.
- The World Bank. (30 June 2020). *Major Impact of COVID-19 on the Thai Economy: The Vulnerability of Households and Entrepreneurs*. Retrieved July 16, 2020 from <https://www.worldbank.org/th/news/press-release/2020/06/30/major-impact-from-covid-19-to-thailands-economy-vulnerable-households-firms-report>
- Wiboonrangsang, N. (2008). *The Impact Economic Crisis in 1997 on Financial Ratio*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University.